

The Utility of Satellite Cities Annexation to Karaj Metropolitan as a Strategy for Urban and Regional Integrated Management

ARTICLE INFO

Article Type

Original Research

Authors

Saeidi Rezvani N.¹ PhD,
Pournasir M.² PhD,
Ghaseri F.³ MSc,
Mousavi S.N.¹ MA

How to cite this article

Saeidi Rezvani N, Pournasir M, Ghaseri F, Mousavi S.N. The Utility of Satellite Cities Annexation to Karaj Metropolitan as a Strategy for Urban and Regional Integrated Management. Geographical Researches Quarterly Journal. 2019;34(1):121-130.

¹Department of Architecture & Urbanism, Faculty of Urbanism, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran

²Department of Environment and Territory, Faculty of Transportation Engineering, Polytechnic University of Turin, Turin, Italy

³Department of Technical and Engineering, Faculty of Civil Engineering, Guilan University, Rasht, Iran

*Correspondence

Address: Unit 101, Alp Building, Golestan 26th, Shahed Street, Ashrafi Esfahani, Tehran, Iran, Zip Code 1473688443
Phone: +98 (21) 44965597
Fax: +98 (21) 44965597
navidsaeidirezvani@yahoo.com

Article History

Received: September 25, 2018
Accepted: January 12, 2019
ePublished: February 05, 2019

ABSTRACT

Aims & Backgrounds Urban management is one of the pivotal elements of urban life, which has wide-ranging challenges surrounding its approaches, so that it is one of the major concerns of metropolitan cities and Karaj, as well. One of the approaches is the annexation of the peripheral regions of the city in order to strengthen integrated management. The grand objective of this research is the existence or absence of the need for the annexation of peripheral cities to the Karaj metropolis, and also the possibility or impossibility of annexation based on the views of the management and urban elite community and according to valid opinions about the subject of the project.

Methodology In this research, the descriptive-analytical method was used based on the objective of the research.

Findings In the first step, plans and programs across the district, region, and the local area were examined to clarify all aspects. In the next step, the available internal and external resources and studies in connection with the annexation or creation of satellite cities at the national and global levels reflecting the experiences, strengths, and weaknesses surrounding the research subject were used; then, the indicators including physical-spatial, demographic, socio-cultural, economic, political-administrative, environmental, traffic and services in Karaj metropolis and cities including Mahdasht, Mohammad Shahr, Meshkin dasht, Kemal Shahr, and Garmdareh were evaluated. Finally, it was emphasized on the production and presentation of scenarios and the selection of superior scenarios, as well as on the presentation of strategies, and the expression of the advantages and disadvantages of the centralized scenario and the final scenario.

Conclusion According to the outcomes of the research, it seems that conscious annexation of the centers that are close to the main core, from the point of view of management, is the best way to strengthen the integrity of urban and regional management. Also, attention to and emphasis on the socio-cultural, service, and political-administrative factors is essential in order to establish the determination of annexation and prevent the negative and extensive consequences of annexation.

Keywords Annexation; Urban Management; Scenario Planning; Integrated Urban Management; Karaj Metropolis

CITATION LINKS

[Akhoundi A, et al.; 2008] Pathology of Forms of Municipal ...; [Approved of Islamic Revolutionary; 2010] The Law on Definitions and Rules of State Divisions ...; [Babaei M & Ebrahimi S; 2016] Studying the Components of Integrated ...; [Barakpour N & Asadi I; 2008] Final Report of Studios Plan ...; [Barlow IM; 1991] Metropolitan Government, Routledge ...; [Beall J; 1996] Urban Governance: Why Gender ...; [Creswell J & Plano V; 2017] Designing and Conducting ...; [Van Dijk MP; 2006] Managing Cities in Developing ...; [Ebrahimi M; 2013] The Review of Guidelines and ...; [Firouznia Gh, et al.; 2012] Studied the effects of integrating ...; [Habibpour K & Safari R; 2016] Comprehensive manual for using ...; [Hafeznia M; 1996] An introduction to the research ...; [Haidar AH; 2011] Structural equation modeling with ...; [Hajipour KH; 2008] Examination of Effective Causes ...; [Johnson R; 2007] Toward a definition of mixed ...; [Latifi GH; 2005] The analysis of Tehran's urban ...; [Lindgren M, Bandhold H; 2011] Scenario planning: the link between ...; [Mahdzadeh J; 2004] Evolution in the concept, the role ...; [Miller D; 2002] The Regional Governing of Metropolitan ...; [Hong QN, Pluye P; 2014] Combining the Power of Stories ...; [Parhizkar A & Firouzbakht A; 2012] Iranian urban management ...; [Pourlyma N, et al.; 2012] Study of economic and physical...; [Pronello C, et al.; 2015] Perceived Atmosphere of Public ...; [Saeedi N; 1993] Improvement of urban ...; [Saeidi Rezvani N, et al.; 2015] Methodology in urban ...; [Saeidi Rezvani N, et al.; 2013] Urban management. Municipality ...; [Schwartz P; 2011] The art of long view: planning ...; [Tvakolinia J, et al.; 2015] Environmental implications of the ...; [Yazdani MH, et al.; 2015] Evaluation and analysis ...; [Zarabi A & JamaliNezhad M; 2011] Role of urban management in ...

مطلوبیت الحاق شهرهای پیرامونی به کلان‌شهر کرج به مثابه راهبردی برای مدیریت یکپارچه شهری و منطقه‌ای

نوید سعیدی رضوانی * PhD

گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران

محراب پورنصیر PhD

گروه محیط زیست، دانشکده مهندسی حمل و نقل، دانشگاه پلی تکنیک تورین، تورین، ایتالیا

فرهاد قاصری MSc

گروه عمران، دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

سیده‌نگین موسوی MA

گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران

چکیده

اهداف و زمینه‌ها: مدیریت شهری یکی از ارکان کلیدی حیات شهرهاست که چالش‌های گسترده‌ای پیرامون رویکردهای مرتبط با آن وجود دارد و این امر یکی از دغدغه‌های امروز کلان‌شهرها است. شهر کرج نیز از این قاعده مستثنا نیست. یکی از رویکردهای موجود در این زمینه طرح الحاق مناطق پیرامونی شهر است تا بدین ترتیب مدیریت یکپارچه تقویت شود. هدف کلان این پژوهش، وجود یا عدم وجود نیاز به الحاق شهرهای پیرامونی به کلان‌شهر کرج و نیز امکان یا عدم امکان تحقق الحاق با تکیه بر نظرات مجموعه مدیریت و نخبگان شهری و با توجه به نظریات معتبر پیرامون موضوع پروژه است.

روش‌شناسی: در این پژوهش با توجه به هدف و موضوع پژوهش از روش توصیفی-تحلیلی استفاده شده است.

یافته‌ها: در گام نخست طرح‌ها و برنامه‌های فرادستی در سطح منطقه، ناحیه و محلی بررسی شد تا تمامی ابعاد و زوایا روشن شود. سپس از منابع و مطالعات موجود داخلی و خارجی مرتبط با الحاق یا ایجاد شهرهای پیرامونی در سطح ملی و جهانی که منعکس‌کننده تجربیات، نقاط ضعف و قوت موجود پیرامون موضوع پژوهش است، بهره‌گیری شد و با بررسی شاخص‌های کالبدی-فضایی، جمعیتی، اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی، سیاسی-اداری، محیط زیستی، ترافیکی و خدماتی در کلان‌شهر کرج و شهرهای ماهدشت، محمدشهر، مشکین‌دشت، کمال‌شهر و گرمدره، به ارزیابی تمامی این شاخص‌ها در سه دهه گذشته پرداخته شد. در نهایت، بر تولید و ارایه سناریوها و انتخاب سناریوی برتر و نیز بر ارایه راهبردها و راهکارها و بیان محاسن و معایب سناریوی برتر متمرکز و سناریوی نهایی تأکید شد.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های تحقیق به نظر می‌رسد الحاق سنجیده کانون‌های نزدیک به کانون اصلی از لحاظ مدیریت، بهترین راهکار تقویت یکپارچگی مدیریت شهری و منطقه‌ای است. همچنین توجه و تأکید روی سه عامل اجتماعی-فرهنگی، خدماتی و سیاسی-اداری به‌منظور ایجاد عزم الحاق و جلوگیری از تبعات منفی و گسترده در صورت عملیاتی‌شدن الحاق، الزامی و ضروری است.

کلیدواژه‌ها: الحاق شهرها، مدیریت شهری، سناریونویسی، مدیریت واحد شهری، کلان‌شهر کرج

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۷/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۰/۲۲

نویسنده مسئول: navidsaeidirezvani@yahoo.com

مقدمه

براساس تحقیقی که در سال ۱۹۷۶ صورت گرفته و در سال ۱۹۷۷ توسط سازمان ملل منتشر شده است، ۷۱ کشور از ۱۴۴ کشور در حال توسعه بر این عقیده بوده‌اند که توزیع فضایی جمعیت آنها غیرقابل قبول بوده و از این رو به اصلاحات اساسی برای ایجاد تغییرات قابل توجه در توزیع فضایی و جابجایی داخلی جمعیت پرداخته‌اند. ۲۰٪ کشورها بر این عقیده بوده‌اند که نحوه توزیع جمعیت در کشورشان تا حدی غیرقابل قبول بوده و درخور مداخله و سیاست‌گذاری است. از سوی دیگر از گذشته تا امروز، در تمامی تمدن‌ها یا کشورها، شهرنشینی بارزترین نحوه تکامل جوامع انسانی به شمار می‌رود. با ظهور انقلاب صنعتی و با گسترش شتابان شهرها، مخصوصاً متروپول‌ها، جوامع انسانی ساکن در آنها، با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو شده‌اند. یکی از بارزترین این مشکلات، تمرکزگرایی شدید در یک یا چندشهر و گسیختگی نظام سلسله‌مراتبی در اکثر کشورها است [Pourlima et al, 2011].

گسترش شهر-منطقه‌ها با سه دسته تحولات شامل تحولات اقتصادی-اجتماعی، تحولات الگوهای توسعه فضایی و تحولات برنامه‌ریزی و مدیریت شهری ارتباط دارد [Mahdizade, 2004]. در واقع شهر به‌صورت یک واحد هستی کل در نظر گرفته می‌شود و شناخت بافت کالبدی و شکل‌بندی ساختمانی، شناسایی ساختارهای گوناگون و وضع کارکردهای سیاسی، فرهنگی، دینی، اجتماعی-اقتصادی و مرکزیت شهر با دعوی تمام‌نگری به‌طور تام و تمام و با توجه به سلسله رابطه‌های فضایی، اجتماعی، اقتصادی و معنوی بین عناصر و کارکردهای شهری بررسی و به نیروهای شکل‌دهنده آنها توجه می‌شود و روابط متقابل شهر با جایگاه و محیط طبیعی آن و با مناطق پیرامونی هم پیوند دور و نزدیک آن مطالعه می‌شود [Pourlima et al, 2011].

گسترش شهری، با خزش فعالیت و سکونت به پیرامون یا از طریق الحاق سکونتگاه‌های پیرامونی به شهر بزرگتر اتفاق می‌افتد. خزش فعالیت و سکونت (تحول فضایی) یک گسترش غیرارادی است که معمولاً نواحی پیرامونی کلان‌شهرها را دچار اغتشاش فضایی نموده و قابلیت توسعه آنها را کاهش می‌دهد. در این گونه گسترش، مدیریت شهری در عمل انجام‌شده قرار می‌گیرد و در بسیاری مواقع برای جلوگیری از تبعات ناشی از تلنبارشدن مشکلات موجود در نواحی پیرامونی با هدف جلوگیری از شکل‌گیری بحران‌های اجتماعی به اجبار به الحاق سکونتگاه‌ها و عرصه‌های فعالیت که در بسیاری مواقع از نوع غیررسمی هستند به شهر بزرگتر موافقت می‌کند. اما در گونه دوم (گسترش ارادی از طریق الحاق)، هرچند واحدهای مسکونی و فعالیت‌ها ممکن است فضای بین دو سکونتگاه را مخدوش نموده باشند، اما تصمیم نهایی برای الحاق، ناشی از یک اجبار نیست، بلکه هدف بهره‌مندی از مزایای ناشی از الحاق است که با حمایت نهادهای مسئول و ساکنان اتفاق می‌افتد. توسعه و گسترش شهری به شکل‌های مختلفی اتفاق می‌افتد. یکی از رایج‌ترین شیوه‌ها در گسترش شهری، افزایش

بخش‌های جداگانه مد نظر قرار دهند، ناهماهنگی در عرصه تصمیم‌گیری در مقیاس کلان، مشکلات عدیده‌ای را پیش روی مجموعه مدیریت شهری قرار خواهد داد و سبب‌ساز تشکیل تفرق‌های گوناگون همانند تفرق‌های اجتماعی، سیاسی-حکومتی و کالبدی فضایی می‌شود. برای ممانعت از بروز چنین مضرات و تفرق‌هایی در اجتماع و مدیریت شهری، می‌توان از رویکرد مدیریت واحد شهری استفاده نمود.

مدیریت واحد شهری به معنای قرارگرفتن شهرداری در رأس همه امور اجرایی شهر، از خدمات‌رسانی تا توسعه و عمران نیست، بلکه نوعی از مدیریت یکپارچه و توانمند در همه نهادها و ارگان‌هایی است که در بهبود مسایل و رفع مشکلات شهری به‌صورت موضوعی و موضعی می‌توانند نقشی مستقل یا مکمل داشته باشند. مدیریت واحد شهری، مدیریت افقی است نه مدیریت عمودی. یعنی اینکه تمام سازمان‌ها و نهادهای درگیر در مدیریت شهری به‌صورت افقی و هماهنگ در کنار یکدیگر قرار دارند. تحقق مدیریت واحد شهری شامل یکپارچه‌سازی برنامه‌ریزی شهری، یکپارچه‌سازی تأمین زیرساخت‌ها و یکپارچه‌سازی نهادی و سازمانی است که با ایجاد وفاق و وحدت رویه در برنامه و اجرا، ضمن کاستن از موازی‌کاری‌ها و جلوگیری از تحمیل بودجه و هزینه‌های اضافی بر شهر، گام‌های علمی و عملی برای به سامان‌دادن به فعالیت‌های حیاتی برمی‌دارد.

مدیریت واحد شهری بدین صورت است که شهرداری به‌عنوان نهاد برخاسته از اراده عمومی، در قالب حکومت محلی، مرجع اصلی مدیریت واحد شهری است و تمام واحدها و سازمان‌های مداخله‌گر در امور شهری باید در چارچوب مدیریتی آن قرار گیرند. همچنین، جهت مدیریت جامع و برخورد هماهنگ با مسایل و مشکلات مختلف در سیستم پیچیده شهری در کشور، مدیریت واحد شهری، مدل مطلوبی برای سامان دادن به پراکندگی و تفرق مدیریتی در حوزه شهر است.

در این راستا، الحاق به‌عنوان یکی از راهکارهای تحقق مدیریت واحد که در مطالعه حاضر، به‌صورت احتساب یک شهر به‌عنوان منطقه‌ای از مناطق یک شهرداری کل تعریف می‌شود، نوعی ابزار کاربردی است که برای گسترش مرزهای خدمات‌رسانی شهر مرکزی استفاده می‌شود. الحاق پاسخی متمرکز و حکومتی است چون در پی ایجاد تمرکز و یکپارچه‌سازی حکومت در سطح واحد و ساختار حکومتی متحد است. به بیان دیگر، الحاق حکومت تک سطحی است چون در پی جذب توسعه‌های شهری پیرامون در یک نهاد واحد و جلوگیری از تفرق است.

مدیریت شهری و تحول رویکردهای آن

مفهوم مدیریت شهری اولین بار زمانی مورد توجه واقع شد که در سال ۱۹۷۶ میلادی در کنار مفاهیم دیگری چون توسعه پایدار شهری و پروژه شهر سالم در دستور کار یکی از برنامه‌های توسعه سازمان ملل با عنوان برنامه مدیریت شهری قرار گرفت. مطرح‌شدن چنین مفهوم و اصطلاحی از مدیریت در قالب مدیریت شهری

محدوده‌های شهری از طریق الحاق یک شهر به شهر دیگر است. در فرآیند الحاق یک یا چند عنصر سکونت‌ی یا فعالیت‌ی (روستا، شهرک، شهر، اراضی صنعتی، کشاورزی و غیره) به پیرامون شهر بزرگتر ملحق می‌شود. این دو گونه گسترش به دفعات در ایران و جهان اتفاق افتاده و به دنبال شهرها و روستاهای کوچک و بزرگی در شهر بزرگتر ادغام شده‌اند. نام بسیاری از محلات فعلی در شهرهای بزرگ یادآور همین سکونتگاه‌های الحاق شده است.

شهر یک مجموعه زنده است و این مجموعه زنده در حال تغییر و تحولات مستمر است. اگر قسمتی از شهر توسط یک مجموعه و قسمت‌های دیگر توسط مجموعه دیگری مجزا و مستقل از یکدیگر اداره شود، این شهر به‌زودی فرسوده شده و از بین می‌رود. به اعتقاد مامفورد، شهر عبارت است از یک شبکه جغرافیایی، یک سازمان اقتصادی، یک فرآیند صنعتی، صحنه‌ای برای کنش اجتماعی و نمادی زیباشناختی از وحدت جمعی [Latifi, 2005]. طی چند دهه اخیر پیوندهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی درون شهرها با تغییرات اساسی روبه‌رو بوده است. هم‌اکنون کلان‌شهرها به‌شدت رشد یافته‌اند و مسایل و مشکلات آنها هم از نظر تعداد و هم از نظر شدت افزایش پیدا کرده‌اند. در این راستا ساختارهایی برای نظم‌دادن به شهرها، تأمین خواسته‌ها و نیازهای شهروندان، حل مشکلات و مسایل خرد و کلان‌شهری و نیز هدایت توسعه شهری شکل گرفت و در واقع با سر برآوردن شهر، ساختارهای نهادی و سیاسی که به آن زندگی و نظم می‌دادند، نیز شکل گرفتند [Babaie & Ebrahimi, 2016].

از سوی دیگر محیط کنونی شهرها و ضرورت توسعه و تعالی آنها، بسیاری از دستگاه‌ها و نهادها را وادار می‌سازد تا دارای نقش پیچیده، پویا و گوناگونی باشند. در این میان، بی‌تردید مرزهای سنتی از بین رفته، وظایف دستگاه‌های مختلف درهم‌آمیخته و برای خدمات‌رسانی مطلوب، ناگزیر دارای برهم‌کنش و وابستگی بسیاری می‌شوند. در چنین شرایطی، دستگاه و سازمان‌ها باید از رویکردهای مناسبی به‌منظور ایجاد هم‌افزایی به‌عنوان یک مؤلفه راهبردی مهم استفاده کنند "مدیریت واحد شهری" یکی از آن رویکردهاست. عبارت مدیریت یکپارچه شهری که گاه با مترادف‌های دیگری همچون "مدیریت واحد شهری"، "مدیریت هماهنگ شهری" و "مدیریت جامع شهری" رایج است همواره با سه مفهوم شهر، مدیریت شهری و توسعه شهر متلازم است بدین معنا که رویکرد خاصی به شهر و مدیریت شهری است که توسعه پایدار شهری را ضروری می‌داند و پیرو آن به مساله مدیریت یکپارچه شهری می‌پردازد. از این رو تشریح چارچوب نظری مدیریت واحد شهری ضروری به نظر می‌رسد.

مدیریت واحد شهری

برای اداره صحیح شهر در مسیر توسعه و براساس اسناد فرادست مصوب، نمی‌توان الزاماً بر مدیریت در بخش‌های جداگانه تکیه نمود. اگر هر یک از عناصر مجموعه مدیریت شهر با توجه به حوزه اختیارات خود برای شهر تصمیم بگیرند و شهر را به‌صورت

ناشی از حرکت شیوه مدیریت متمرکز به سمت مدیریت غیرمتمرکز در چارچوب مدیریت‌های محلی‌تر با هدف توسعه شهری به‌وسیله سازمان‌های محلی است. مدیریت شهری صرفاً مدیریت مشکلات شهر را بر عهده ندارد بلکه فراتر از این موضوع، راهبری شهر به‌سوی توسعه‌ای همه‌جانبه و پایدار را بر عهده دارد [Firouzbakht & Parhizkar, 2011].

درواقع منظور از مدیریت شهری برعهده‌گرفتن نقشی فعال در توسعه، مدیریت و هماهنگ‌سازی منابع برای دستیابی به اهداف توسعه شهری است. استرن مدیریت شهری را مفهومی چندوجهی به شمار می‌آورد که تعریف‌پذیر نیست؛ آنچه اهمیت دارد این است که او مدیریت شهری را مفهومی هماهنگ و یکپارچه به شمار می‌آورد و معتقد است مدیریت شهری نوعی رویکرد هماهنگ و یکپارچه را نسبت به مسایل شهری در کشورهای در حال توسعه ضروری می‌سازد [Saeidi, 2013; Zarabi & Jamalinezhad, 2011]. مدیریت شهری ابزاری است که به‌وسیله آن حکومت می‌تواند توسعه مشارکتی و پایدار را به وجود آورد [Saeidi, 1994].

تفرق فضایی

این نوع تفرق نتیجه گسترش شهرنشینی و وقوع پراکنده‌رویی شهری بوده که در پنج دهه اخیر در اغلب کشورها رو به افزایش گذاشته است. در اثر این نوع گسترش شهری، زمین‌های کشاورزی پیرامون شهرها زیر ساخت‌وساز با تراکم پایین می‌رود به‌گونه‌ای که در آن اکوسیستم طبیعی پیرامون شهر از هم گسیخته شده و قطعات از هم مجزای شهری شکل می‌گیرد که بین آنها هیچ رابطه و پیوند مستحکمی به‌جز شبکه راه‌ها وجود ندارد.

تفرق عملکردی

تفرق عملکردی زمانی به وقوع می‌پیوندد که در یک شهر یا قلمرو حکومتی خاص (مانند محدوده شهر یا شهرداری)، برنامه‌ریزی و ارائه خدمات شهری در مورد کارکردها و وظایفی که ماهیتی محلی دارند بین چندین نهاد، سازمان و هیات دیگر تقسیم شده است [Barakpour & Asadi, 2008].

ادغام

در ادغام شهرداری‌ها دو یا چند شهرداری موجود در محدوده منطقه کلان‌شهری، که از قبل دارای مرزهای سیاسی و هویت قانونی و حقوقی بوده‌اند، با همدیگر ادغام می‌شوند و شهرداری واحدی را به وجود می‌آورند. این شیوه از لحاظ تاریخی به‌عنوان یکی از اشکال منطقه‌گرایی در قرن نوزدهم رواج فراوان داشته است. محدودیت اصلی این روش منوط‌بودن تحقق آن به موافقت اکثریت رای‌دهندگان واقع در محدوده هر شهرداری است [Barakpour & Asadi, 2008].

الحاق

الحاق، ابزاری است که برای گسترش مرزهای خدمات‌رسانی شهر مرکزی استفاده می‌شود. الحاق نوعی تغییر ساختاری است، زیرا به تغییر مرزها و قلمروهای کالبدی و اداری-سیاسی می‌انجامد؛

پاسخی متمرکز و حکومتی است چون در پی تمرکز و یکپارچه‌سازی حکومت در سطح واحد و ساختار حکومتی متحد است؛ و حکومت تک‌سطحی است چون در پی جذب توسعه‌های شهری پیرامون در یک نهاد واحد و جلوگیری از تفرق است. به عبارت دیگر، گسترش فیزیکی شهرها و روستاها به‌سوی یکدیگر سبب الحاق و ادغام سکونتگاه کوچکتر (روستا) در سکونتگاه بزرگتر (شهر) می‌شود [Firooznia et al, 2014].

روش‌شناسی

به طور کلی تحقیق حاضر با توجه به هدف و موضوع پژوهش با رویکرد تحلیلی توصیفی انجام گرفته است. هدف از تحقیقات توصیفی، توصیف واقعیت‌ها و ویژگی‌های یک پدیده یا یک جامعه معین به صورتی منظم و دقیق است که در این توصیف و بررسی‌ها می‌توان از تکنیک و روش‌های مختلفی بهره برد. به بیان دیگر روش تحقیق را می‌توان به‌مثابه قطب‌نمای صحت روند تحقیق برای پژوهشگر محسوب نمود. ولی نکته اینجاست که بسته به نوع پژوهش، پرسش‌های مطرح‌شده در آن و طرح مساله مورد تحقیق، بایستی بهینه‌ترین روش گزینش شود. بدین منظور، به طور معمول از دو روش "کمی" و "کیفی" استفاده می‌شود که هر کدام از این روش‌ها دارای نقاط قوت و ضعف مخصوص به خود هستند. طی دهه گذشته و به‌ویژه در طول چندسال اخیر، شیوه جدیدی از ترکیب دو رویکرد کمی و کیفی با عنوان "روش ترکیبی" مورد استفاده محققان قرار گرفته است [Pournasir et al, 2015; Nha Hong, 2013; Saeidi, 2015].

در جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای مطالعه اسنادی (استفاده از اطلاعات و مدارک موجود)، مصاحبه و پرسش‌نامه بهره‌برداری شده است. روش‌های مصاحبه و پرسش‌نامه به‌منظور جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز برای بررسی کیفی و کمی موضوع پروژه مورد استفاده قرار گرفت که تأمین ویژگی‌های روایی و پایایی در این مرحله با بهره‌گیری از تجارب پروژه‌های پیشین و تکنیک‌های پیشنهادشده در اصول مطالعات اجتماعی انجام شد. لازم به ذکر است تحلیل داده‌ها در بخش کمی با استفاده از

نرم‌افزارهای Smart، PLC و SPSS و همچنین در قسمت کیفی به کمک نرم‌افزار Atlas.ti انجام شد. با توجه به اینکه عوامل مورد نظر پیش از مدل‌سازی و با کمک مطالعات پیشین و اسناد فرادستی و مصاحبه‌های پایلوت، شناسایی و کشف شده بودند، از تحلیل عاملی تاییدی CFA استفاده شده است.

محدوده مورد مطالعه

شهر کرج با ارتفاع ۱۲۹۷ متر از سطح دریا (ایستگاه راه‌آهن)، در فاصله ۴۸ کیلومتری غرب شمالی تهران واقع شده است. این شهر با مساحتی معادل ۱۷۵/۴ کیلومتر مربع و حریمی به وسعت ۱۷۸/۹ کیلومتر مربع در دامنه رشته کوه البرز مرکزی قرار دارد و مرکز شهرستان کرج است. حوزه فرمانداری کرج در سال ۱۳۳۷ برای جمعیتی در حدود ۳۵ هزار نفر و با وسعتی در حدود

جدا شد. همچنین شهر مشکین‌دشت به‌عنوان بخشی از شهرستان فردیس در تقسیمات کشوری سال ۱۳۹۲ قرار گرفت [The Approvals of the Council of Ministers, 2013].

یافته‌ها

در پژوهش حاضر تحلیل آماری می‌تواند بهترین و بیشترین توصیف‌کنندگی سطحی از متغیر وابسته (مطوبیت الحاق شهرهای پیرامونی به کلان‌شهر کرج) دارا باشد و از سوی دیگر، تحلیل کیفی عمیق‌ترین توصیفگری را پیرامون متغیر موضوع تحقیق ارائه نماید. در این مطالعه، مؤثرترین شاخص‌ها جهت توصیف هر عامل به تعداد چهار الی ده شاخص انتخاب شدند که در طی روند مطالعه، به شاخص‌های نهایی تقلیل یافتند. در جدول ۲، شاخص‌های نهایی منظور شده در این مطالعه جمع‌آوری و خلاصه شده است.

جدول ۲) شاخص‌های نهایی منظور شده برای هر یک از عوامل مؤثر بر موضوع پژوهش

عامل	شاخص‌های هر یک از عوامل
اجتماعی-فرهنگی	تأثیر تعدد هویت‌های قومی بر مشارکت اجتماعی، احساس تعلق خاطر، سطح مناسب‌تر کیفیت زندگی و خدمات، مغایرت فرهنگی بین محله‌های شهرهای پیرامونی
خدماتی	تخصیص زیرساخت‌های خدماتی، عدم هماهنگی نهادهای خدماتی با شهرداری، موزاری کاری و عدم وجود هماهنگی در مدیریت پسماند، خطرات محیط زیستی و مشترک بودن محل دفن زباله، مدیریت نظافت شهری
سیاسی-اداری	فقدان نیروی متخصص در حوزه مدیریت شهری، استخدام کارکنان به صورت خارج از نیاز، نقض قوانین مصوب به واسطه تأثیر روابط، ناتوانی سازمان در جذب و پرورش نیروهای مجرب، توجه و تمرکز کمتر نهادهای فرادست به مطالبات شهروندان و شهرداری‌ها در شهرهای کوچک، عدم استقلال نهادها و سازمان‌ها در شهرهای پیرامونی برای اجرای مناسب تصمیمات
ترافیکی	تعدد سفر روزانه، ساعت پیک ترافیک، ناوگان حمل‌ونقل عمومی
کالبدی-فضایی	مقبولیت‌یافتن ساخت‌وساز غیر مجاز، عدم تناسب قوانین ساخت‌وساز، تأثیر روند صدور مجوز بر توسعه اصولی شهر، تداخل مرز و حریم در شهرهای پیرامونی، عدم رعایت مساحت استاندارد حریم، توسعه حاشیه‌نشینی در شهرهای پیرامونی
جمعیتی	افزایش نرخ مهاجرت و سرازیر شدن جمعیت
اقتصادی	متغیربودن سطح بودجه شهری، متغیربودن ارزش زمین، هزینه‌های اجرای پروژه‌های عمرانی و خدمات شهری، هزینه زندگی شهروندی، کسب‌وکار شهروندان، هزینه و درآمد شهرداری
محیط‌زیستی	تخریب پوشش گیاهی به واسطه ساخت‌وساز غیر مجاز، تأثیر مخرب دفن غیر اصولی پسماندها، مکان‌یابی نامناسب محل دفن پسماندها، مکان‌یابی نامناسب صنایع، سرانه فضای سبز و خطر تخریب آن

شکل ۱) تقسیمات سیاسی شهرستان کرج [سالنامه آماری استان البرز، ۱۳۹۴]

جایگاه شهرستان در نظام شهری - تغییرات در محدوده قانونی و تقسیمات سیاسی

در دهه‌های گذشته تحولات بسیاری در تقسیمات سیاسی محدوده رخ داده است. تشکیل چهار شهرستان کرج، شهریار، ساوجبلاغ و رباط کریم در محدوده قدیمی شهرستان کرج در ۳۰ سال گذشته (از سال ۱۳۹۵) و تشکیل سه شهر جدید در محدوده شهرستان کرج بین دو سرشماری ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ و تأسیس استان البرز در سال ۱۳۸۹ بیانگر تغییرات گسترده در این محدوده است. تقسیمات سیاسی که در سرشماری سال ۱۳۹۵ ملاک عمل قرار گرفت همچنان آخرین تقسیمات سیاسی وزارت کشور است (جدول ۱) و در پژوهش حاضر به آن استناد شده است.

جدول ۱) آخرین تقسیمات کشوری شهرستان کرج در سال ۱۳۹۵ [پایگاه اطلاع‌رسانی استانداری البرز]

شهرستان	مرکز شهرستان	بخش	مرکز بخش	دهستان	شهر
فردیس	فردیس	مشکین‌دشت	مشکین‌دشت	مشکین‌آباد	-
		مرکزی	فردیس	فرخ‌آباد	فردیس، مشکین‌دشت
کرج	کرج	مرکزی	کمال‌آباد	کمال‌آباد	کرج، کمال‌شهر، محمدشهر، ماهدشت، گرمدره
			آسارا	آسارا	آسارا، آدران

شهرستان اشتهارد در سال ۱۳۹۱ به‌عنوان شهرستان مستقل از شهرستان کرج جدا شد، همچنین طبق تصویب هیات وزیران در سال ۱۳۹۲ فردیس به‌عنوان شهرستان مستقل از شهرستان کرج

در نظر داشتن رتبه‌بندی این عوامل بر مبنای تحلیل کمی و آماری داده‌ها بوده است.

سناریوهای مدیریتی مطلوب جهت الحاق شهرهای پیرامونی به کلان‌شهر کرج

با توجه به توضیحات ارائه‌شده و نیز با لحاظ نمودن معایب و محاسن الحاق و جمع‌بندی کلی نظرات مصاحبه‌شوندگان در شهرهای پیرامونی و کلان‌شهر کرج نسبت به پدیده الحاق، چهار سناریوی مدیریتی در مطالعات حاضر بر مبنای دو عدم قطعیت حساس پذیرش اجتماعی الحاق و تفرق سیاسی-اداری به‌صورت ذیل تولید شد:

سناریو ۱ (الحاق مشروط):

الحاق شهرهای پیرامونی ماهدشت، محمدشهر، کمال‌شهر و گرمدره به کلان‌شهر کرج

پذیرش اجتماعی الحاق و عدم تفرق سیاسی-اداری: توجه شهرداری کرج به حفظ خرده فرهنگ‌ها و حس تعلق‌خاطر شهروندان در چهار شهر پیرامونی به‌ویژه در شهر محمدشهر، سبب می‌شود اداره هر یک از چهار شهر پیرامونی به‌صورت یکی از مناطق کرج، از لحاظ اجتماعی مورد پذیرش قرار گیرد. همچنین، استفاده چهار شهر پیرامونی از امکانات و سطح خدمات‌رسانی کرج، وحدت رویه در تصمیم‌گیری‌های مدیریتی برای مناطق تابعه شهرداری کرج، افزایش دوره‌های آموزشی ضمن خدمت در سطح کلان‌شهر کرج، استفاده از سطح بالاتر بودجه‌های مصوب کلان‌شهر کرج و توسعه سرمایه‌گذاری و زیرساخت‌های اقتصادی در ۴ شهر پیرامونی سبب می‌شود میزان تفرق سیاسی-اداری در مدیریت کرج و چهار شهر الحاق شده کاهش پیدا کند. در کنار موارد یاد شده، شهر مشکین‌دشت، ارتباطی با شهرستان کرج نداشته و تابع فرمانداری شهرستان فردیس است.

سناریو ۲ (الحاق کامل):

الحاق هر پنج شهر پیرامونی ماهدشت، محمدشهر، کمال‌شهر، گرمدره و مشکین‌دشت به کلان‌شهر کرج

پذیرش اجتماعی الحاق در چهار شهر پیرامونی و وجود تفرق سیاسی-اداری: در حالی که پذیرش اجتماعی الحاق چهار شهر پیرامونی به‌جز مشکین‌دشت به کرج در سطح قابل قبولی قرار دارد، ولی مردم شهر مشکین‌دشت نگاهی منفی و شکاکانه به الحاق شهر خود به کرج دارند. عدم همکاری مدیریت شهری مشکین‌دشت (که فقط ۵ سال است از کرج جدا گشته و به شهرستان فردیس ملحق شده) به‌عنوان یکی از مناطق شهرداری کرج، بر شدت عدم پذیرش اجتماعی الحاق مشکین‌دشت به کرج افزوده و سبب بروز تفرق سیاسی-اداری و عملکردی در مدیریت شهری کرج و ایجاد اختلال در عزم مدیریت شهری کرج به حفظ وحدت رویه در مدیریت مناطق تابعه شده است.

سناریو ۳ (ادامه وضع موجود):

در تحلیل‌های کمی و آماری، موضوعات حساس و پیچیده‌ای همچون الحاق و مدیریت یکپارچه غالباً به‌صورت سطحی بررسی می‌شوند. به عبارت دیگر، اکتفا به بررسی ظاهری واژه‌ها و رمزگذاری قراردادی برای کشف و الگوبابی پیام‌ها و محتوای پنهان یا معنایی واقع در پشت کلمه‌ها و جمله‌ها، نمی‌تواند رویکردی عمیق در مطالعاتی با درجه حساسیت الحاق و مدیریت یکپارچه باشد. رویکرد مناسب‌تر این است که پژوهشگر قادر باشد مفاهیم بیان شده را به‌گونه‌ای عملیاتی کرده و ارتباط معنایی و محتوایی آنها را با موضوع مورد مطالعه کشف و ارائه کند که بیشترین ارتباط را با اهداف از پیش تعیین‌شده مطالعه داشته باشد (جدول ۳).

جدول ۳) ترتیب اثرگذاری عوامل مورد مطالعه با توجه به نتایج نهایی مدل‌سازی آماری

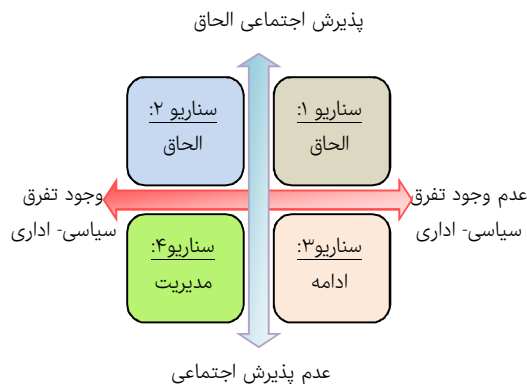
رتبیت اثرگذاری بر مطلوبیت الحاق	نام عامل	R ²
۱	اجتماعی-فرهنگی	۰.۷۶۸
۲	خدماتی	۰.۷۵۷
۳	سیاسی-اداری	۰.۷۴۲
۴	زیست‌محیطی	۰.۷۱۶
۵	کالبدی-فضایی	۰.۶۰۵
۶	اقتصادی	۰.۵۹۵
۷	ترافیکی	۰.۵۴۱

پس از تحلیل کمی و کیفی داده‌های حاصل از پرسش‌نامه و مصاحبه و تجمیع نتایج حاصله، مشخص شد که سه عامل اجتماعی-فرهنگی، خدماتی و سیاسی-اداری مهم‌ترین عوامل مؤثر بر مطلوبیت الحاق شهرهای پیرامونی به کرج هستند.

با توجه به نکات مقدماتی در زمینه سناریونویسی برای تدوین سناریوهای مدیریتی مطلوب در راستای موضوع اصلی یعنی الحاق شهرهای پیرامونی به کرج، بایستی دو عدم قطعیت حساس و اصلی شناسایی شود. از آنجایی که عامل خدماتی ذاتاً در قالب عامل سیاسی-اداری یا به عبارت صحیح‌تر، عامل نهادی-مدیریتی، معنا پیدا می‌کند، در نتیجه دو عدم قطعیت حساس و اصلی برای تدوین سناریوهای مدیریتی مطلوب را به‌صورت دو عدم قطعیت حساس: پذیرش اجتماعی الحاق و تفرق سیاسی-اداری لحاظ نماید.

متذکر می‌شود که سناریوها با توجه به بافت برنامه‌ریزی راهبردی و با عنایت به معایب ذکرشده در مصاحبه‌ها و پرسش‌نامه و در نتیجه، راهکارهای مدیریتی مستخرج تدوین شده‌اند. به‌عنوان مثال، مواردی در سناریوها قرار داده شدند که امکان وقوع در آینده دارند و ممکن می‌باشند. با استناد بر دو روش سناریوسازی شوارتز و شل، مبنای سناریوسازی در این مطالعات، شناخت عوامل مؤثر بر الحاق شهرهای پیرامونی به کلان‌شهر کرج (از طریق بررسی مطالعات پیشین و مصاحبه‌های پایلوت) و

عدم الحاق شهرهای پیرامونی ماهدشت، محمدشهر، کمال شهر و گرمدره به کلان‌شهر کرج

شکل ۲) چلیپای سناریو شامل چهار سناریوی مدیریتی در خصوص نحوه مدیریت شهرهای مورد مطالعه با محوریت مطلوبیت الحاق به کلان‌شهر کرج بر اساس دو عدم قطعیت حساس

بدین ترتیب، در ساخت سناریوی ۱ یعنی الحاق چهار شهر پیرامونی به کلان‌شهر کرج، دو نکته مورد توجه قرار گرفت: (۱) داده‌ای از شهر مشکین‌دشت به‌واسطه عدم همکاری مدیریت شهری این شهر در دست نبوده و (۲) بازخورد اولیه حاصل از بازدید میدانی از مشکین‌دشت در ارتباط با عوامل اجتماعی-فرهنگی و سیاسی-اداری که جزو سه عامل مهم و اساسی در مطلوبیت الحاق می‌باشند حاکی از آن بود که تمایل مدیریت شهری مشکین‌دشت برای الحاق به کلان‌شهر کرج نسبت به چهار شهر دیگر به طرز چشمگیری پایین‌تر است. لذا، سناریوی شامل عدم امکان الحاق یک یا چند شهر پیرامونی به کرج، تنها با حذف مشکین‌دشت تولید شد. در سطور ذیل، خواهد آمد که چرا برای الحاق هر یک از شهرهای پیرامونی به کلان‌شهر کرج، سناریوی جداگانه‌ای در نظر گرفته نشد. علاوه بر آن، در تولید سناریوها سعی شده تا سناریوها طیف وسیعی از عدم قطعیت‌های ممکن را پوشش دهند و در این راستا، این نکته مد نظر قرار گرفت که اگر فقط یکی از سه یا چهار سناریو محتمل است در حقیقت بایستی فقط یک سناریو در نظر گرفته شود [Lindgren & Bandhold, 1959].

به عبارت دیگر، بجای تولید سناریو برای هر یک از شهرهای پیرامونی به‌صورت جداگانه، محتمل‌ترین وضعیت برای الحاق شهرهای پیرامونی با توجه به تحلیل آماری داده‌های پرسش‌نامه و تحلیل کیفی مصاحبه‌ها منظور شده و به‌عنوان سناریو مورد توجه قرار گرفت. در این خصوص لازم است توضیح بیشتری ارائه شود. شایان ذکر است که عنوان پروژه حاضر، الحاق "پنج شهر پیرامونی" به کلان‌شهر کرج است. لذا، همان‌گونه که در بالا اشاره شد، در تولید سناریو به این نکته توجه شد که سناریو باید محتمل‌ترین حالت الحاق این پنج شهر به کرج را پوشش دهد. در عین حال، این نکته مد نظر قرار گرفت که ویژگی‌های هر شهر به‌صورت جداگانه و همچنین، محاسن متقابل الحاق برای کلان‌شهر کرج و شهرهای پیرامونی نایستی از نظر غافل بماند. مجموع این مقدمات، سبب شد که سناریوی ۱، به‌صورت الحاق شهرهای چهار شهر محمدشهر، ماهدشت، کمال شهر و گرمدره تولید شود.

عدم پذیرش اجتماعی الحاق در شهرهای پیرامونی و عدم وجود تفرق سیاسی-اداری: تلاش و عزم مدیریت شهری در سطح شهرستان کرج و استان البرز برای ایجاد اجماع میان مدیریت شهری شهرهای پیرامونی و ایجاد پذیرش اجتماعی میان مردم در خصوص اداره‌شدن به‌عنوان یکی از مناطق شهرداری کرج، موفقیت چندانی نداشته و شهرهای پیرامونی با شهرداری مستقل مطابق وضع موجود اداره می‌شوند. مشکلات و کاستی‌های عمده‌ای در حوزه‌های مختلف مدیریتی بالأخص شهرهای پیرامونی همچون عدم تعادل میان احساس تعلق خاطر شهروندان شهرهای پیرامونی و سطح کیفیت زندگی، کمبود نیروی متخصص، مخاطرات محیط‌زیستی ناشی از عدم کنترل ساخت‌وسازها، معضلات ناشی از تداخل مرزهای حریم و محدوده و مشکلات کمبود بودجه به چشم می‌خورد. ولی پس از مدتی در خصوص ارتباط متقابل مدیران شهرداری کلان‌شهر کرج و شهرهای پیرامونی، نظارت بر گسترش حاشیه‌نشینی و آموزش مستمر کارکنان شهرداری شهرهای پیرامونی در قالب طرح‌های آموزشی ضمن خدمت، در دستور کار قرار گرفته است. در نتیجه، موجبات کاهش عوارض سوء نارضایتی‌های اجتماعی فراهم شده و میزان تفرق سیاسی-اداری در مدیریت شهرهای پیرامونی رو به کاهش گذارده است. در عین حال، کاستی‌هایی همچون کمبود بودجه برای گسترش طرح‌های عمرانی، فرهنگی و محیط‌زیستی به‌شدت در شهرهای پیرامونی وجود دارد.

سناریو ۴ (مدیریت یکپارچه شهری):

اداره‌کردن کلان‌شهر کرج و شهرهای پیرامونی موضوع پروژه توسط مدیریت یکپارچه شهری

عدم پذیرش اجتماعی الحاق در شهرهای پیرامونی و وجود تفرق سیاسی-اداری: طرح مجموعه شهری کرج در شهرهای مورد مطالعه با اهدافی آرمان‌گرایانه مانند تمرکززدایی از محدوده شهرکرج و تقویت کانون‌های جمعیتی پیرامونی به لحاظ اجتماعی و اقتصادی و خدماتی به‌منظور خودکفایی نسبی و کاهش وابستگی آنها به کرج و ایجاد شکل منسجم و هماهنگ در مدیریت فرمانداری و شهرداری‌های شهرهای مورد مطالعه به اجرا درآمده است. اما نادیده‌انگاشتن نقاط ضعف و تهدید طرح مجموعه‌های شهری در زمینه‌های متعددی مانند نبود وحدت فضایی در مدیریت محدوده مجموعه شهری، وجود برخی محدوده‌ها مانند محدوده‌های خارج از حریم، بدون برنامه و متولی خاص، خلأ جدی در زمینه کنترل و هدایت توسعه در محدوده‌های حریم و خارج از حریم و نیز عدم وجود قوانین پشتیبان در خصوص مدیریت مجموعه شهری، اجرای طرح مجموعه شهری را در عمل، مشابه آنچه در تهران رخ داد، با مشکلات جدی مواجه نموده است. چهار سناریوی مدیریتی فوق در قالب چلیپای سناریو در شکل ۲ نشان داده شده‌اند.

سناریوهای در نظر گرفته شده به فراخور داده‌ها و تحلیل‌های مرتبط با هر سناریو در دسته‌بندی‌های مدل ساختاری، مدل تی تست و تحلیل کیفی بررسی گردید و در نهایت، منجر به انتخاب سناریو برتر شد.

لازم به ذکر است با وجود آنکه روش‌های متعدد و متفاوتی جهت رتبه‌بندی سناریوهای تألیف شده وجود دارد، در این مطالعه، با توجه به قابلیت‌های بالای روش توتال ایمپکت با تکیه بر ضرایب تأثیر حاصل از مدل ساختاری، از این روش برای رتبه‌بندی سناریوها استفاده شده است.

در مدل ساختاری، تأثیرات عوامل یا متغیرهای درون‌زا به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم بر روی متغیر هدف یا متغیر برون‌زا بررسی و محاسبه شده و مجموع این اثرات مستقیم و غیرمستقیم، به نام اثر کلی یا توتال ایمپکت خوانده می‌شود. با توجه به اینکه در این مطالعه، متغیر میانجی بین عوامل درون‌زا و عامل برون‌زا (یعنی مطلوبیت الحاق) تعریف نشده بود، بنابراین تأثیر کلی یا توتال ایمپکت با تأثیر مستقیم برابر بوده و رتبه‌بندی حاصله برای عوامل درون‌زا برحسب تأثیر مستقیم می‌تواند به‌عنوان رتبه‌بندی عوامل درون‌زا برحسب تأثیر کلی نیز در نظر گرفته شود. در کنار استفاده از روش کمی حاصل از مدل‌سازی آماری، از نتایج تحلیل محتوایی و تعدد اشارات به کلیدواژه‌های قراردادی در مصاحبه‌ها (که اساس رتبه‌بندی در روش شوارتز می‌باشد) نیز برای رتبه‌بندی سناریوها کمک گرفته شده است.

از آنجایی که یکی از معایب رتبه‌بندی عوامل و نیروهای پیشران در روش شوارتز، تکیه بیش از اندازه به نظرات مدیران و صاحب‌نظران در قالب مصاحبه است. در این پژوهش، از ترکیب نتایج مدل‌سازی ساختاری بر روی داده‌های کمی و همچنین، نتایج حاصل از تحلیل محتوایی و ساختاری مصاحبه‌های صورت گرفته استفاده شد و می‌توان از آن به‌عنوان نقطه قوت مطالعات حاضر یاد نمود. در ادامه، سناریوی برتر با کمک جمع‌بندی ارزیابی‌های انجام شده، گزینش و ارایه می‌شود.

پس از انجام ارزیابی‌های لازم پیرامون چهار سناریوی تولیدشده در قسمت قبل، این نتیجه حاصل گشت که سناریو ۱ محتمل‌ترین سناریو جهت تحقق یا مطلوبیت الحاق شهرهای پیرامونی مورد مطالعه به کلان‌شهر کرج است. در بخش ارزیابی آماری با کمک مدل ساختاری و ضرایب تأثیر حاصله، بیشترین ضریب تأثیر عوامل مورد مطالعه متعلق به سناریو ۱ (یعنی عدد میانگین ۰/۸۲) است. در بخش ارزیابی آماری با کمک سئوالات مستقیم پرسیده شده در پرسش‌نامه، سناریو ۱ درصد بیشتری را در راستای موافقت با الحاق شهرهای پیرامونی به‌جز مشکین‌دشت به کرج به دست آورد بدین‌صورت که به‌طور میانگین ۵۲٪ کل نمونه آماری موافق الحاق شهرهای اقماری بوده در حالی که به‌طور میانگین ۳۲٪ مخالفت خود را با الحاق و یا به عبارت دیگر موافقت خود را با تداوم وضع موجود اعلام کردند. همچنین، با عنایت به بررسی

کیفی مصاحبه‌های انجام‌شده با تکیه بر اشاره مستقیم به الحاق شهرهای پیرامونی به کرج، این نتیجه حاصل شد که موافقت با الحاق شهرهای پیرامونی در بین مجموعه مدیران و معاونین، تقریباً حدود ۴۰٪ بیشتر از مخالفت با الحاق بوده است. مضافاً با توجه به مقایسه ضمنی بین سناریوهای ۱ و ۲ که در ذیل تحلیل کیفی سناریو ۲ انجام گرفت، می‌توان این‌گونه جمع‌بندی نمود که سناریو ۱ در قیاس با سناریو ۲ در رتبه بالاتری قرار دارد اما در خصوص سناریو ۴، همان‌گونه که در قسمت تشریح ماهیت سناریو ذکر شد، بایستی توجه خاصی به تجربه ناموفق اجرایی‌شدن آن در تهران به‌عنوان پایتخت و بزرگ‌ترین کلان‌شهر کشور اشاره نمود.

با توجه به مطالب عنوان‌شده در سطور فوق و با توجه به بررسی وضع موجود شهر کرج و شهرهای پیرامونی می‌توان این‌گونه نتیجه‌گیری نمود که یکپارچگی مدیریت شهری زمانی می‌تواند تحقق یابد که کانون‌های جمعیتی و مدیریت آنها متفرق نباشند و مدیریت کالبدی نهادی به دلایل سیاسی چندپاره نشود لذا با توجه به یافته‌های تحقیق به نظر می‌رسد الحاق سنجیده کانون‌های نزدیک به کانون اصلی از لحاظ مدیریت، بهترین راهکار تقویت یکپارچگی مدیریت شهری و منطقه‌ای است. از سوی دیگر با نگاهی به ارزیابی‌های صورت گرفته و انتخاب سناریو برتر می‌توان به اهمیت جنبه‌های اجتماعی-فرهنگی در تحقق طرح‌ها و برنامه‌های شهری پی برد به بیانی دیگر الگوی توزیع نامتناسب خدمات شهری سبب جدایی‌گزینی گروه‌های انسانی از یکدیگر است به‌طوری‌که بسیاری از مشکلات را می‌توان در توزیع ناعادلانه خدمات شهری جستجو کرد و با توجه به رشد روزافزون جمعیت شهرهای پیرامونی شهر کرج نادیده گرفتن این مساله می‌تواند زمینه بروز مشکلات جدی‌تری را در آینده ایجاد کند در نتیجه فرهنگ و یا پذیرش از سوی مردم تعیین‌کننده موفقیت و حیات هر تصمیم‌گیری در شهر است به‌نوعی هر پدیده‌ای مانند الحاق در میان طبقات اجتماعی نیازمند مقبولیت عام در بین مردمی است که این موضوع به اهمیت بالای عامل اجتماعی-فرهنگی اشاره دارد. لازم به ذکر است که تأثیر عوامل دیگر ذکرشده در تحقیق غیرقابل انکار است.

نتیجه‌گیری

در خاتمه می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که توجه و تأکید بر روی سه عامل اجتماعی-فرهنگی، خدماتی و سیاسی-اداری به‌منظور ایجاد عزم الحاق و جلوگیری از تبعات منفی و گسترده در صورت عملیاتی‌شدن الحاق، الزامی و ضروری است. به‌علاوه، چهار عامل زیست‌محیطی، کالبدی-فضایی، اقتصادی و ترافیکی بایستی با هدف بهبود پایدار وضع موجود مد نظر قرار گیرد. در صورت الحاق شهرهای پیرامونی به کلان‌شهر کرج راهکارهای زیر در حوزه مدیریت شهری متناظر با سه عامل اجتماعی-فرهنگی، خدماتی و سیاسی-اداری ارایه می‌شود:

ارشد رشته مهندسی شهرسازی گرایش برنامه‌ریزی شهری دانشگاه سراسری بین‌المللی امام خمینی (ره) قزوین.

تأییدیه‌های اخلاقی: موردی از سوی نویسندگان بیان نشده است.

تعارض منافع: موردی از سوی نویسندگان بیان نشده است.

سهم نویسندگان: نوید سعیدی رضوانی (نویسنده اول)، پژوهشگر اصلی/نگارنده بحث (۲۵٪)؛ محراب پورنصیر (نویسنده دوم)، پژوهشگر کمکی (۲۵٪)؛ فرهاد قاصری (نویسنده سوم)، پژوهشگر کمکی (۲۵٪)؛ سیده نگین موسوی (نویسنده چهارم)، پژوهشگر کمکی (۲۵٪)

منابع مالی: این مقاله برگرفته از طرح "نیازسنجی و امکان‌سنجی الحاق شهرهای پیرامونی ماهدشت، محمدشهر، مشکین‌دشت، کمال شهر و گرمدره به کلان‌شهر کرج" به کارفرمایی شهرداری و مرکز پژوهش و مطالعات راهبردی شورای اسلامی شهر کرج است که طی سال‌های ۹۶-۱۳۹۵ به انجام رسید.

منابع

- Akhouni A, Barakpou N, Asadie I, Basirat M, Taherkhani H (2008). Pathology of Forms of Municipal Government in Iran. *Human Geography Research Quarterly*, 41(63):135-156. [Persian]
- Approved of Islamic Revolutionary (2010). The Law on Definitions and Rules of State Divisions; Reforms of 2010. [Persian]
- Babaei M, Ebrahimi S (2016). Studying the Components of Integrated Urban Management in Isfahan, Urban Economy. 1(1):17-36. [Persian]
- Barakpour N, Asadi I (2008). Final Report of Studious Plan for Urban Management and Governance in Theory. Tehran: Art University Publications. [Persian]
- Barlow IM (1991) Metropolitan Government, Routledge, London and New York. P; 346.
- Beall J (1996). Urban Governance: Why Gender Matters. P; 24.
- Creswell J, Plano V (2017). Designing and Conducting Mixed Methods Research. Third edition. USA: SAGE Publications. P; 520.
- Van Dijk MP (2006). Managing Cities in Developing Countries: the Theory and Practice of Urban Management. Edward Elgar Publication. P; 212.
- Ebrahimi M (2013). The Review of Guidelines and Requirements for Incorporation of Khorasgan to Isfahan by using the SWOT model. *Spatial Planning*. 3(3):87-106. [Persian]
- Firouznia Gh, Mousa Kazemi M, Sadeghi Taheri A (2012) Studied the effects of integrating the village in the town of: integrated villages in the city of Kashan, *Geography and Development*. 9(25):79-96. [Persian]
- Habibpour K, Safari R (2016). Comprehensive manual for using Spss in survey researches. Tehran: Louye Motefakeran publication. P; 862 [Persian]
- Hafeznia M (1996). An introduction to the research methodology in humanities. Tehran: SAMT Publication. P; 292. [Persian]
- Haidar AH (2011) Structural equation modeling with lisrel application. Forth edition. Tehran: SAMT Publication. P; 352. [Persian]
- Hajipour KH (2008). Examination of Effective Causes and Factors. *Honar-Ha-Ye-Ziba*. 34(0):37-48 [Persian]

عامل اجتماعی فرهنگی

- اتخاذ تمهیدات لازم برای تشریح و همفکری در زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی در میان کارشناسان، مدیران و نمایندگان مردم با بهره‌گیری از تعامل و توجه به خرد جمعی؛
- بیان معایب و کاستی‌ها و بحران‌های موجود و تشریح چگونگی اثرات الحاق بر روی برون‌رفت شهرهای مورد مطالعه (خصوصاً شهرهای پیرامونی) از آن بحران‌ها؛
- توجه ویژه به تضادها و تفاوت‌های قومیتی به‌منظور نحوه تشریح زمینه‌های مشترک فرهنگی بین اقوام؛
- ایجاد اطمینان از طریق تشریح و تنویر اذهان ذینفعان نسبت به بهره‌مندی عادلانه آن گروه از خدمات و کاربری‌های فرهنگی (بهبود سرانه فرهنگی) با توجه به نیازهای هر شهر؛
- تعریف سازوکار مدون و مستقل به‌منظور نظارت بر صحت تأثیرگذاری و مشارکت اقوام در مدیریت امور شهری؛
- تعریف و ارایه مفاهیم و المان‌های مشترک فرهنگی در مقیاس محلی- ناحیه‌ای و منطقه‌ای (کلان‌شهر) با هدف حفظ و ارتقاء احساس تعلق خاطر همزمان به محله، ناحیه و منطقه محل سکونت.

عامل خدماتی

- تنظیم و تدقیق و تشریح قوانین و تخصیص عادلانه بودجه‌های مصوب خدماتی (با درصد تحقق مطلوب) به تمام شهرهای الحاقی در راستای ارایه عادلانه خدمات‌رسانی به شهروندان؛
- تنظیم و تدقیق عادلانه بودجه‌های مصوب خدماتی به تمام شهرهای الحاقی؛
- تنظیم و تشریح راهکارهای مدون به‌منظور رفع مشکلات زیرساختی موجود در ارایه خدمات شهری مانند محل بازیافت، امحاء و دفن زباله، آرامگاه، پارک‌ها و تسهیلات گردشگری و آب و فاضلاب؛
- در نظر گرفتن نرخ رشد جمعیت در پیش‌بینی امکانات متناسب خدمات‌رسانی.

عامل سیاسی- اداری

- بازتعریف نوع کاربری و وظایف سازمان‌ها و حوزه‌های خدمات‌رسانی و ادارات موجود در شهرها به‌منظور استفاده بهینه از برخی از پتانسیل‌های موجود در شهرهای پیرامونی؛
- توجه ویژه به مسیرهای ارتباطی بین شهروندان و مدیران خصوصاً مدیران سطح بالا (که در ادبیات متداول به‌عنوان مدیران مرکز نشین تعبیر می‌شوند)؛
- توجه ویژه به ساختار مدیریتی در کلان‌شهر به‌منظور نیل به اهداف مصوب طرح‌های جامع مدیریت شهری با استفاده از روش‌های مدیریت یکپارچه شهری؛
- گزینش و آموزش صحیح و کارآمد نیروهای شاغل در ادارات.

تشکر و قدردانی: با تشکر از همکاران سرکار خانم سها ایزدی، کارشناس شهرسازی دانشگاه گیلان و کیانوش گلپایگان، کارشناس

International Conference on Traffic and Transportation Engineering; 2015 Feb 24-25; Iran, Tehran.

- Saeedi N (1993). Improvement of urban management. Report of the executive secretary of the United Nations human settlements commission at the 1993 Nairobi meeting. Ministry of Interior. [Persian]

Saeidi Rezvani N, et al (2015). Methodology in urban studies. Second Edition. Tehran: Ketabkade kasra publication. P; 208. [Persian]

- Saeidi Rezvani N, Abdollahi M, Ayazi M, Nozarpour A, Imani H, Salehi E (2013). Urban management. Municipality of Tehran, Department of Social and Cultural Studies, Tehran: Tisa Publications. [Persian]

- Schwartz P (2011). The art of long view: planning in an uncertain world, Alizadeh A, Translator. Tehran: Educational and Research Institute of Defense Industry publication. [Persian]

- Tvakolinia J, Azizpour A, Ansari T (2015). Environmental implications of the metropolitan annexation of the peripheral rural settlements after the Islamic Revolution. Quarterly Journal of International Geographical Society of Iran. 13(47):59-79. [Persian]

- Yazdani MH, Seyedeyn A, Tayefe R (2015) Evaluation and analysis of the level of infrastructure development in rural areas of Ardabil provinc. Space Economy & Rural Development. 4(3):39-56. [Persian]

- Zarabi A, JamaliNezhad M (2011). Role of urban management in realization of social security, research case: Isfahan province, Urban Managemet. 8(26):240-225. [Persian]

- Johnson R, Turner LA, Onwuegbuzie AJ (2007). Toward a definition of mixed methods research. Mixed Methods Research. 1(2):112-133.

- Latifi GH (2005). The analysis of Tehran's urban management during the period of 1368-76 [Dissertation] Tehran University. [Persian]

- Lindgren M, Bandhold H (2011). Scenario planning: the link between future and strategy, Tatari, A, Translator. Tehran: Educational and Research Institute of Defense Industry publication. [Persian]

- Mahdizadeh J (2004). Evolution in the concept, the role and structure of metropolises. Journal of Urban Management. 5(18):108-119. [Persian]

- Miller D (2002) The Regional Governing of Metropolitan America, WestView Press Publication. First edition. P; 175.

- Hong QN, Pluye P (2014). Combining the Power of Stories and the Power of Numbers: Mixed Methods Research and Mixed Studies Reviews .Annu Rev Public Health. 35:29-45

- Parhizkar A, Firouzbakht A (2012) . Iranian urban management outlook with emphasis on urban Sustainable development. Territory. 8(4):43-67. [Persian]

- Pourlyma N, Kermani A, Alizadeh F (2012). Study of economic and physical factors in creating conflicts of annexation of the village to the city. Geography and Environmental Studies. (4):60-78. [Persian]

- Pronello C, Pournasir M, Ghaseri F (2015). Perceived Atmosphere of Public Transport and Customer's Satisfaction: an Attitudinal Study. Proceeding of the 14th